

A JUHÁSZKUTYA KARÁCSONYA

Tudod, fiam, ezen a világon mindig sok dolguk lesz az angyaloknak. Mert ahol akármilyen megeshet, ott nehezen történik valami, aminek történnie kellene.

Vannak közöttünk szorgalmasak és sokra igyekezők, de az oroslánrész mégis az angyalokra marad: nekik kell folyton vigyázni, hogy ami megesik, tisztességes történetekké álljon össze. Nemcsak utólag vagy a jövőbe képzelten, mint az emberek csalóka históriáiban, hanem kezdettől fogva.

De ami egyszer megesett, azt már az angyalok sem törölhetik a történetből, bármekkora fejtörést is okoz a jóvátétele. Mielőtt a Teremtő kezükbe adta volna a világmeséket író, szépen kihegyezett ceruzát, előbb a végéről bölcsen levette a radírt.

Volt egyszer, hol nem volt, még a Zetelaki-havasokon is túl, volt egy öreg juhászkutya. A füle lelógott, a farkát megrövidítették, s a bundája is igen foltos volt szegénynek.

De még mindig hűséggel szolgált. Nyakában ott lógott a nehéz kolonc, hogy minden lépésnél eszébe juttassa: nem azért hozták

a dús havasi legelőkre, hogy kedvére kóboroljon, nyulat és őzgidát űzzön, és ha már jóllakott, az árnyékban hűsöljön elnyújtózva. Csak azért született a világra, hogy éjjel-nappal a nyáj mellett szolgáljon. Úgy is hívták – de inkább csak küldték –, hogy *Kucu, a juh mellé!*

Nem volt kivétel. Ha esett, ha fújt, korgó hassal is naphosszat a jóízűen legelésző bárányokra kellett ügyelnie, hogy le ne maradjanak a nyájtól, el ne csatangoljanak a ködben, ne kerüljenek bozótcsapdába.

Minden fütytyentésre hegyezte a fülét, azonnal ugrott, ha szólították. Már azért is botozás járt, ha nem tette magától, amire tanították.

Mindennap csak egyszer evett, amikor alkonyatkor hazaért a nyáj, s éjszaka is szimatolva, hallgatózva vigyázott, nehogy farkas, medve vagy idegen közelítsen az esztenához.

Milyen világ az, fiam, amelyben egy ilyen derék állat szinte sohasem lakhat jól egész életében? Ezen törték a fejüket az angyalok is akkoriban, amikor egy egész hétig a környéken tanyáztunk.

Erdő övezte tóparton állt a sátrunk, egy terebélyes mogyoróbokor tövében, s onnan barangoltuk be, mint a nyájak, rendre az egész vidéket.

Utolsó nap felhős időben indultunk neki, de mintha magasra eresztett lufit tartottunk volna madzagon, sokáig velünk jött egy

darab kékség a fejünk fölött. Ez is olyasféle lyuk lehetett az égen, mint a bölcsek csillaga hajdanán. Ha más irányba tértünk, nyomban eleredt az eső, úgyhogy iszkoltunk vissza íziben, s arra tartotunk, amerre a kékség.

Így történt, hogy szarvas járta rétekre, rókafiak tisztására s a fülesbaglyok visszhangzó fenyveseibe tévedtünk. A szarvasok csalogattak, a rókafiak mókáztattak, a baglyok meg riogattak, de mi nem hagytuk el a kékséget, míg csak a kékség el nem hagyott minket.

Ahogy a hegyháton egy havasi legelő szélére jutottunk, hirtelen feltámadt a szél, s úgy elröpítette a kékséget, mintha szárnya kelt volna. Ami igaz, az igaz, ahogy utána fordultam, mintha csakugyan szárny formája lett volna. De már nem tudtam jobban megnézni, mert egy szempillantás alatt minden eltűnt az eső villámoktól hasogatott, szürke függönye mögött.

Az esztenába is csak véletlenül botlottunk bele. Nem volt otthon a nyáj, sem a kutyák, sem a pásztorok. Mikor behúzódtunk a viskó kormos fedele alá, csak egy hosszú szakállú öregember rezzent össze a padkán. Majd elejtette azt a vászonba csavart, jókora darab sajtot, amit a kezében tartogatott.

– Adjon Isten, öregapánk! – köszöntöttük illendően, miközben hasztalan igyekeztünk elkerülni, hogy az esőkabátról lecsorgó víz a cipőnkbe folyjon.

FÉLRESIKERÜLT BODOSI LAKODALOM

Írva vagyok, hogy a vendégszeretetről azért sem jó megfeledezni, mert ez által némelyek, tudtukon kívül, angyalokat vendégelnek meg.

Miről lehet felismerni az angyal-vendégeket, ha egyszer tudtukon kívül fogadjuk őket? Hát éppen arról, hogy nem jelentkeznek be előre. Ezen kívül mindig csak utólag derül ki róluk, hogy angyalok voltak, de akkor minden kétséget kizáróan és megváltoztathatatlanul. Úgyhogy bátran kétkedhetünk minden hívatlanul érkezett vendégünk kilétében. De még jobb, hogyha eleve gyanakszunk rájuk.

Többnapos hegyi biciklitúrára ügyesen kell csomagolni. A mindennapi betevő mellett nemcsak a ruháknak kell megtalálni a helyét, hanem a sátoznak, hálósáknak, matracnak és egyéb tábori felszerelésnek is: üstnek, bögrének, vizespalacknak, evőeszközöknek, tűzszerszámoknak, tábori patikának és fürdőszobának... Ráadásul néhány fontos szerelőkulcs, illetve alkatrész nélkül sem tanácsos elindulni.

Örökös fejtörés, hogy a kilátókon és a vadlesen megfizethetetlen, de túl nagy és súlyos távcsövet vigyem, vagy ne vigyem. A bal-

ta is aranyat ér a tábortűz körül, de nyelestől elég természetes jószág, és bizony hűz is a poggyászsban.

Egy régimódi viharlámpa, amely este a tábor körül és a sátor nyílásában nemcsak világosságot, hanem jó hangulatot is áraszt, már végképp megengedhetetlen *fényűzés*, nem is beszélve a hozzá tartozó olajtartályról, amely inkább több, mint kevesebb sikerrel szokott kiborulni. Be kell látni, hogy egy apró zseblámpa vagy egy darab gyertya mindenféle kiegészítő kíséret nélkül is megteszi.

Persze az is nagy bosszúság, ha az ember lemond néhány kelleme-sen hasznos dolgról a szükségesekekért, s a végén kiderül, hogy egy-két ruhadarab teljesen fölösleges volt, az üstöt alig használta, s az éléskam-ra tekintélyes része is megmaradt. Minden biciklitúra előtt nagy csa-tákat vívok, hogy végül mit és mennyit vigyek magammal. Jól tudom, hogy ha túl hamar elfogy a kenyér, az úttalan utakon nincs olyan *sarok*, ahová el lehetne szaladni utánpótlásért. És azt is tudom, hogy amit hiába viszek, az mindig valami hasznosabbnak kerül a helyére.

Sajnos nem old meg mindent, hogy a tapasztalat megtanított néhány trükkre. Egy ideje csak feleannyi hagymát csomagolok, mint amennyi szükséges; a többit egyetlen erős paprikával póto-lom, amely nem kér sok helyet, és napokig eltart.

Üst helyett vékony falú, nagy csuprot viszek, amelyben tea és leves egyaránt megfő. Így aztán nemcsak üstre, de tányérra, sőt ka-

nálra sincs szükség: elég, ha egy lehántott ágacskával időnként felkavarom a leves sűrűjét, s egyszerűen megiszom a csuporból.

Váltóruhát is kevesebbet csomagolok, mint régebben. Amit este kimosok a patakban, másnap kicsit hagyom még lebegni a biciklin. Az esőt pedig úgy lehet megviccelni ilyenkor, hogy eleve nedves cucokat húzok magamra, s mikor eláll az eső, akkor öltözöm szárazba.

A legnagyobb fejtörést mindig az elemózsia okozza. Nehéz úgy eltalálni, mint a bodosi lakodalmat, ahol a fáma szerint annyit főztek a szakácsok, hogy ha kellett volna, se lett volna, és ha lett volna, se kellett volna. Nekem úgy szokott sikerülni, hogy kellene, de nincs, vagy lenne, de nem kell. Eddig csak egyetlen biciklitúrán adatott, hogy minden nap épp annyi fogyjon, amennyit előre gondoltam.

A harmadik napon verőfényes reggelre ébredtem egy jókedvű patak mellett, s míg kedvenc reggelimet majszoltam – heringet (*a paradicsomban* –, újra kiszámoltam, hogy ami a tarisznyában maradt, pont elég lesz az út végéig.

Akkor vettem észre a szikár öreget. A semmiből tűnt fel a szemközti ritkás hegyoldalon, és egyenesen felém tartott.

Na – gondoltam –, oda a bodosi lakodalom. Az ilyen szegény juhászok, különösen ha meddő állatokat legeltetnek, hétszámra puliszkán élnek, s amikor az is elfogy, olykor napokat várnak, míg a faluból megérkezik a pótlás.

NYESTEK, HANGYÁK, GÖRÉNYEK, MÓKUSOK, MACSKÁK ÉS EMBEREK

Van egy házunk Kapuson. Takaros telken, az úttól beljebb, léckerítéssel körülvéve. Tenyerére veszi a füves udvar. Körülállják a gyümölcsfák és a kerek kút, mellé szegődik a kis veteményes. Kettős tujasor vezet a kaputól a mélygarázsig. A felső szomszéd felől két dús fenyő és egy öreg bodzafa kínálja hol az árnyékát, hol az illatát, a másik oldalon, ahol mezei út vezet fel a dombra a kerítés mellett, vörösfenyő bástyája áll a sarkon. Az udvar végében, a ház mögött keskeny, hosszú szín húzódik a tűzifarakás fölött, a hátsó kapu mellett pedig rézsútos fedele alatt búbos kemence álmodozik egy régóta tervezett nagy kenyérsütésről. A kazánház és a hátsó garázs tetején széles erkély napernyővel, hintapaddal. A Lonka irányában a csűrök fölött a Nagysátor magas erdejére látni. Mikor hétvégenként megérkezünk, rigófütty, seregélycsicsergés és a friss levegőbe keveredő bágyadt pajtaszag üdvözl. Idegrostjaink kinyújtóznak, mint a küszöbön várakozó szomszéd macskák.

De ahogy a kis herceg rókája mondta, semmi sem tökéletes. Borzasztóan elszaporodtak a hangyák. Mikor a korábbi tulajdonos

figyelmeztetett, nem vettük elég komolyan, de aztán elkezdődött az ádáz küzdelem. Ha az ember megáll a járdán vagy a gyepon, rögtön ellepik lábait a kíváncsian, majd kétségbeesve szaladgáló hangyák. Belemásznak a szandálba, cipőbe, és ahol odaszorítja őket egy pánt, vagy ha kézzel nyúlunk oda, ahol a lábszárunkat csiklandozzák, kegyetlenül belénk csípnek. Az utcai kerítés betonalapja mentén és a térköves járda résein kupacokban termelik ki az alapozó homokot, s a támasz nélkül maradó kőlapok erre-arra dűledeznek. A ház falát is átszelik forgalmas hangyaösvényeik, így aztán kora tavasztól késő őszig nemcsak a bejárati ajtót kell őrizni, hanem az ablakokat és az emeleti erkélyajtókat is. Az ismerősök mindenféle rovarirtókat ajánlottak, elhintett sütőport a falak mentén és a küszöbök vonalán. Jól nevelt városiakként eleinte irtóztunk a drasztikus módszerektől, de aztán haragudni kezdtünk a hangyákra, amiért – különösen száraz melegekben – alig lehetett járni az udvaron, a házból pedig hasztalan próbáltuk kitelepíteni őket személtlapáttal, szőnyegrázással, gyufásdobozzal, avagy gyaloghintóval (magunkon). A kisunokák sírva szaladnak be a gyümölcsüket hullató fák alól, máskor a hintára meg az ugráló hálója mögé menekülnek. Úgyhogy lassan beletörődtünk a sütőporba a küszöbök mindkét oldalán, vesszőseprűvel és a cipőnk talpával igyekszünk visszaterelni a homokot a térkövek közé, szándékosan betömve a

kivájt járatokat. Kaszáláskor már nem bánom, ha a penge átvágja és szétszórja a gyümölcsfák alatt itt is, ott is domborodni kezdő apró hangyabolyokat, és már tájékozódunk egy szaküzletben a végleges megoldást illetően.

Bezzeg, arra nem figyelmeztetett a régi tulajdonos, hogy görények és nyestek költöztek az állattartással felhagyó falubeliek szénapadlásaira, és hogy attól kezdve, hogy a szomszéd öreg kutyája elpusztult, ezen felbátorodva szét fognak nézni a mi, egész héten csendes telkünkön is. Késő ősszel teljesen szétrágták a süllyesztett pinceablakok fakeretét, a falat burkoló szigetelés jókora darabjaival együtt. Mindenáron szerettek volna bejutni a pincébe, ami végül nem sikerült, de az ablakkereteket sem lehetett már rendesen kijavítani, és a fali szigetelés pótlása után dróthálót kellett szerelni eléjük a következő támadás ellen.

Hetekig folyt a bújócska egy mókussal is, aki a korábbi években hozzászokott, hogy ezen a padláson mindig akad egy zsák régi, ott felejtett dió. A tetőtéri szobák ferde falának kőzetgyapot szigetelésébe fúrt járatot, esténként jól hallatszottak a körmei a gipszkarton lemezeken. Valószínűleg nem lehetett volna megnyerni azt a csatát, hogy addig tömködjük be a tető alatti és a tűzfalak körüli réseket, amíg egyetlen bejutási lehetőség sem marad. Jó szerencse, hogy egy tehetetlenségemben kieszelt (vagy ösztönösen választott?) kísérlet

nagyszerűen bevált: mikor kaparászni hallottam a ferde gipszkar-
ton falak másik oldalán, odahajoltam, és fenyegetően ugatni kezd-
tem, addig üldözve a megrémült betolakodót, amíg a tűzfal pere-
ménél valahol kereket oldott, és a következő télen már csak egyszer
kellett megismételni a vadászkapó akciót.

Sajnos a nyesttámadást nem sikerült ilyen könnyen megúszeni.
Nyár közepén egy reggel finom, hosszúkás nyomokat láttam az ud-
varon hagyott autó tetején: a harmatos kis mancsok tisztán kivehe-
tő körvonalakat hagytak a fekete metálfestéken. Mondtam a fele-
ségemnek, hogy ezek nem macskanyomok, de ő csak legyintett, á,
dehogynem, és hozzátette, hogy már megint túlzottan féltém és fé-
nyezem a bálványomat, pedig az csak arra való, hogy menjen. Igen
ám, de mikor el akartam menni vele bevásárolni, minden figyel-
meztető lámpa kigyúlt a műszerfalon, és az autó csak erőtlenül von-
szolta magát. Alig jutottam el a szerelőig. A száznyolcvanhat lóerős
motorból szétszéledt a ménes: minden ellenszelet és a legenyhébb
emelkedőt is megérezte, kerülőutat kellett választanom, hogy a főút
egy kaptatóját elkerüljem. Amikor a mester a műszerfalra és a számí-
tógépes teszterre nézett, aggódva ingatta a fejét, hogy itt a turbó alig-
hanem teljesen tönkrement, de amikor felnyitotta a motorházfede-
let, még aggódni is elfelejtett, s elképedve kezdte gyűjtögetni a turbó
vákuumtömlőinek cafatokra rágott, itt is, ott is fennakadt darabjait.